

2024-04-15 Nr. NV-857

ĮSTATYMŲ PROJEKTAI		DĖL INVESTICIJŲ ĮSTATYMO NR. VIII-1312 2, 4, 13, 15 ⁶ , 15 ⁸ STRAIPSNIŲ IR KETVIRTOJO ¹ SKIRSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO, KONCESIJŲ ĮSTATYMO NR. I-1510 5, 14, 16, 26, 31, 60, 65, 66 STRAIPSNIŲ IR 5 PRIEDO PAKEITIMO ĮSTATYMO, VALSTYBĖS IR SAVIVALDYBIŲ TURTO VALDYMO, NAUDOJIMO IR DISPONAVIMO JUO ĮSTATYMO NR. VIII-729 2, 14, 20 IR 22 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO IR VIETOS SAVIVALDOS ĮSTATYMO NR. I-533 67 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTŲ		
		Rengėjas	Svarstyta	Siūloma
TAP-24-53(3); 24-54(3); 24-55(3); 24-56(3); 24-57(3); TAIS-23-16745(4); 23-16746(4); 23-16747(4); 23-16748(4); 23-16749(4)		Finansų ministerija	☒ TAP 2024-04-09	Svarstyti ☒ LRV posėdis (A dalis)
Įtraukta į artimiausią Seimo sesiją	Pasirenkama ☒ Taip ☐ Ne			
Įgyvendina Vyriausybės programą	Pasirenkama ☒ Taip ☐ Ne			

SPRENDŽIAMA PROBLEMA

Lietuvoje viešojo ir privataus sektorių partnerystės (toliau – VPSP) teisinis reguliavimas, nustatantis VPSP būdus, jų taikymą, taip pat administracinę sistemą, nustatančią subjektų, dalyvaujančių įgyvendinant VPSP, įgaliojimus, pradėjo veikti 2010 metų pradžioje, tačiau kaip investavimo būdas ir investicijų projektų įgyvendinimo būdas, nebuvo tinkamai įtrauktas į investicijų ilgalaikio planavimo sistemą.

2020 metais įsigaliojęs Strateginio valdymo įstatymas įtvirtino naują strateginio valdymo sistemą. Nors kartu su Strateginio valdymo įstatymu buvo keičiami ir kiti įstatymai, teisinio reglamentavimo derinimas nebaigtas, nes pastaraisiais metais keitėsi ir kiti su VPSP įgyvendinimu sietini įstatymai: Vietos savivaldos įstatymas, Koncesijų įstatymas, taip pat įstatymai, reglamentuojantys juridinių asmenų veiklą ir jų teises valdyti, naudoti valstybės arba savivaldybių turtą ir juo disponuoti, viešuosius pirkimus reglamentuojantys teisės aktai.

VPSP teisiniu reguliavimu siekiama nustatyti, kad VPSP yra sudėtinė viešųjų finansų dalis, kuriai taikomi strateginio valdymo, viešųjų finansų valdymo ir kontrolės sistemą reglamentuojantys teisės aktai. Nuo 2010 metų VPSP įgyvendinimo dalyviai yra sukaupę didelę VPSP taikymo patirtį, todėl VPSP teisinis reguliavimas tobulintinas įvertinus ir praktinio taikymo problemas.

Kartu, siekiant teisėkūros ekonomiškumo, siūloma Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymą papildyti su VPSP nesietina, tačiau geopolitiniu požiūriu reikalinga ir aktualia nuostata dėl Vyriausybės ir turto valdytojų įgaliojimų priimant sprendimus dėl valstybės turto neatlygintino perdavimo nuosavybėn tarptautinėms organizacijoms, kitų valstybių valstybinėms ar savivaldybių institucijoms, kitų valstybių viešiesiems juridiniams asmenims, kai turtas skirtas teikti paramai pagal tarptautinius susitarimus vykdomam bendradarbiavimui gynybos srityje arba paramai valstybėms, kurioms Seimo priimtu teisės aktu reiškia parama dėl prieš jas vykdomos karinės agresijos ar į jas vykdomos karinės invazijos. Šiuo atveju sprendimą dėl valstybės turto neatlygintino perdavimo nurodytų subjektų nuosavybėn priimtų Vyriausybės arba jos įgaliojimų turto valdytojai Vyriausybės nustatyta tvarka, o Vyriausybės paskirtų už šios tvarkos įgyvendinimo priežiūrą atsakingą instituciją.

Siūlomas reguliavimas sudarytų sąlygas valstybės turtą operatyviau perduoti užsienio valstybių valstybinėms ar savivaldybių institucijoms ar tų valstybių viešiesiems juridiniams asmenims, kai jis neatlygintinai perduodamas valstybių, su kuriomis bendradarbiavimą numato Seimo patvirtinta Nacionalinio saugumo strategija, kiti Seimo priimti teisės aktai, nuosavybėn, arba tais atvejais, kai turtas yra įsigytas vykdant įsipareigojimus pagal tarptautines sutartis arba tarptautinius susitarimus gynybos srityje, arba perduodamas neatlygintinai šiems asmenims kaip humanitarinė pagalba.

PROBLEMOS SPRENDIMO PRIEMONĖS

Teikiamų įstatymų projektų tikslas – patobulinti VPSP teisinį reglamentavimą, siekiant užtikrinti aiškų ir tvarų VPSP taikymą ir VPSP būdų įtraukimą į strateginio valdymo, viešųjų finansų valdymo ir kontrolės sistemą.

Investicijų įstatyme, siekiant teisinio aiškumo, siūloma pateikti viešojo ir privataus sektorių partnerystės (VPSP), valdžios ir privataus subjektų partnerystės (VŽPP) ir valdžios subjekto sampratų paaiškinimus; nustatyti, kad investuotojai Lietuvoje gali investuoti vykdydami VPSP – koncesijų ir VŽPP – sutartis, ir atsisakyti išperkamosios nuomos (lizingo); siūloma nustatyti bendrą VPSP institucinę sistemą ir jos dalyvius, įvardyti valstybės ir savivaldybių institucijas, kurių teisės aktuose nustatytos funkcijos susijusios su atitinkamų VPSP būdų įgyvendinimu; siūloma aiškiai

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMA

išskirti Investicijų įstatyme ir Koncesijų įstatyme nustatytus VPSP būdus – koncesiją ir VŽPP, apibrėžti jų dalyvius – viešąjį subjektą ir privatų subjektą, VPSP sampratą praplėsti abu VPSP būdus jungiančiais bendrais bruožais, nustatyti VPSP principus, taikytinus privačių subjektų atrankos procedūroms ir VPSP sutarčių vykdymui, ir kita.

Vienos svarbiausių Investicijų įstatymo naujų nuostatų susijusios su tuo, kad VPSP yra viešųjų finansų valdymo sistemos sudėtinė dalis, kuriai taikomi strateginį valdymą ir viešųjų finansų valdymą ir kontrolę reglamentuojantys Europos Sąjungos ir nacionaliniai teisės aktai, įskaitant (bet neapsiribojant) Valdžios sektoriaus deficito ir skolos vadovą, nustatantį Reglamentu patvirtintos Europos nacionalinių ir regioninių sąskaitų sistemos (ESS 2010) įgyvendinimą, Fiskalinės drausmės įstatymą, Strateginio valdymo įstatymą, Valstybės skolos įstatymą, kitus įstatymus ir jų įgyvendinamuosius teisės aktus, susijusius su viešųjų finansų valdymu ir kontrole.

Koncesijų įstatymą siūloma papildyti analogiškais nuostatomis dėl koncesijų projektų planavimo, konsolidavimo, kai koncesijos sutartis vykdoma daugiau nei vienos suteikiančiosios institucijos; siūloma atsisakyti galimybės valstybei, savivaldybei ar suteikiančiajai institucijai nuosavybės teisę priklausančią turtą perduoti koncesininkui panaudos teise ir palikti galimybę turtą perduoti tik patikėjimo teise pagal patikėjimo sutartį arba nuomos teisėmis; papildyti privalomas koncesijos sutarties sąlygas, ir kita.

Atitinkamas nuostatas siūloma įtvirtinti Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatyme, kuriame suderinamos nuostatos dėl valstybės ir savivaldybių turto panaudos atsisakymo, ir Vietos savivaldos įstatyme, kuriame, siekiant aiškumo, siūloma papildyti savivaldybės kontrolės ir audito tarnybos funkciją ir nustatyti visų savivaldybių kontrolės ir audito tarnyboms taikytiną šių tarnybų išvados, susijusios su VPSP įgyvendinimu, turinį.

Įstatymų projektų rengėjai nurodo, kad siūlomi teisinio reglamentavimo pokyčiai turės teigiamą įtaką verslo sąlygų gerinimui ir verslo plėtrai:

- sukurs naujų verslo galimybių viešųjų paslaugų sektoriuje, paskatins plėtrą, padidins investuotojų rinkos susidomėjimą VPSP projektais ir paskatins juos prisidėti prie Lietuvos viešosios infrastruktūros ir paslaugų plėtros bei kokybės gerinimo;
- sustiprins konkurenciją, pritrauks daugiau rinkos dalyvių, kartu sumažins pasiūlymų kainas;
- kompleksiškai pašalins esamus apribojimus, rinkos suvaržymus, padidins Lietuvos rinkos patrauklumą;
- paskatins valstybės ir savivaldybių institucijas aktyviau ir daugiau bendradarbiauti su privačiu sektoriumi;
- padidins VPSP teisinės aplinkos skaidrumą ir aiškumą verslui, palengvins privačių subjektų pasirengimą dalyvauti įgyvendinant VPSP projektus;
- subalansuos rizikos pasidalijimą tarp viešųjų ir privačių subjektų, palengvins privačių subjektų galimybes pritraukti finansavimą ir sumažinti jo kaštus.

ĮGYVENDINIMO MECHANIZMAS

Siūlomiems pakeitimams įgyvendinti turės būti pakeisti:

1. Vyriausybės 2009 m. lapkričio 11 d. nutarimas Nr. 1480 „Dėl viešojo ir privataus sektorių partnerystės“ ir juo patvirtintos VPSP projektų parengimo ir įgyvendinimo taisyklės;
2. Vyriausybės 2015 m. vasario 18 d. nutarimas Nr. 154 „Dėl Valstybės turto neatlygintino perdavimo arba pardavimo be konkurso tarptautinėms organizacijoms, kitų valstybių viešiesiems juridiniams asmenims tvarkos aprašo patvirtinimo“ ir juo patvirtintas Valstybės turto neatlygintino perdavimo arba pardavimo be konkurso tarptautinėms organizacijoms, kitų valstybių viešiesiems juridiniams asmenims tvarkos aprašas;
3. Vyriausybės 2014 m. kovo 26 d. nutarimas Nr. 278 „Dėl Valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų vystomojo bendradarbiavimo veiklos įgyvendinimo ir humanitarinės pagalbos teikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ ir juo patvirtintas Valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų vystomojo bendradarbiavimo veiklos įgyvendinimo ir humanitarinės pagalbos teikimo tvarkos aprašas;
4. Finansų ministro įsakymai: 2009 m. gruodžio 24 d. įsakymas Nr. 1K-489 „Dėl Informacijos apie viešojo ir privataus sektorių partnerystės projektų įgyvendinimo eigą teikimo Finansų ministerijai taisyklių patvirtinimo“; 2011 m. kovo 31 d. įsakymas Nr. 1K-117 „Dėl sudarytų viešojo ir privataus sektorių partnerystės sutarčių ir jų vykdymo metinės ataskaitos formos patvirtinimo“; 2010 m. gegužės 26 d. įsakymas Nr. 1K-168 „Dėl Viešojo ir privataus sektorių partnerystės projektų ir sutarčių projektų vertinimo taisyklių patvirtinimo“;
5. Centrinė projektų valdymo agentūra turės patikslinti VPSP taisykles detalizuojančias metodikas bei privataus subjekto atrankos standartinius dokumentus.

TEISĖS AKTO PROJEKTO DERINIMAS

Įstatymų projektai teikti išvadoms gauti visoms ministerijoms, Lietuvos savivaldybių asociacijai, Valstybės duomenų agentūrai ir Centrinei projektų valdymo agentūrai.

Kultūros ministerija ir Socialinės apsaugos ir darbo ministerija išvadų nepateikė.

Aplinkos ministerija, Energetikos ministerija, Krašto apsaugos ministerija, Susisiekimo ministerija, Sveikatos apsaugos ministerija, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, Užsienio reikalų ministerija, Vidaus reikalų ministerija, Žemės ūkio ministerija, Nacionalinė žemės tarnyba prie Aplinkos ministerijos, Valstybės duomenų agentūra ir Lietuvos savivaldybių asociacija pastabų ir pasiūlymų neturėjo.

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMA

Dėl Ekonomikos ir inovacijų ministerijos, Teisingumo ministerijos ir Centrinės projektų valdymo agentūros pateiktų pastabų ir pasiūlymų, į kuriuos neatsižvelgta arba kurie nebuvo suderinti darbo tvarka, pateikta derinimo pažyma.

KITI SVARBŪS ASPEKTAI

Istatymų projektais įgyvendinamas Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano, patvirtinto Vyriausybės 2021 m. kovo 10 d. nutarimu Nr. 155, 10.2 papunkčio „Vyriausybės programos projektas – I strateginius tikslus orientuotas valdžios sektoriaus finansų planavimas“ 10.2.8 veiksmas „Užtikrinti strateginio, sisteminio ir ilgalaikio viešosios ir privačios partnerystės būdo taikymą valstybės ir savivaldybių lygiu, sukuriant papildomas paskatas ir finansavimo mechanizmus“ ir Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano „Naujos kartos Lietuva“ komponento „6. Veiksmingas viešasis sektorius ir prielaidos atsitiesti po pandemijos“ reformos „6.6. Nacionalinio biudžeto ilgalaikis tvarumas ir skaidrumas“ papriemonė „F.1.63.4. Viešojo ir privačiojo sektorių partnerystės skatinimas“.

PAŽYMĄ PARENGĖ

Tautvydas Brazdžiūnas

Ekonomikos politikos grupė